

Tillsynsplan utifrån alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, och lag om tobaksfria nikotinprodukter 2024

Länsstyrelsen uppdrag

Länsstyrelsen har enligt 9 kap 1 § 2 st alkohollagen (2010:1622), 7 kap 2 § lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter (LTLP), samt 23 § lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter (LTN) tillsyn inom länet. Länsstyrelsen ska också biträda kommunerna med råd och stöd i deras verksamhet samt främja samarbete mellan olika aktörer.

Länsstyrelsens tillsyn omfattar följande kommunal verksamhet:

- Tillståndsgivning och tillsyn av serveringstillstånd
- Tillsyn av folkölsförsäljning
- Tillståndsgivning och tillsyn av försäljningstillstånd för tobak
- Tillsyn av e-cigarettförsäljning
- Tillsyn av rökfria miljöer
- Tillsyn av försäljningen av tobaksfria nikotinprodukter

Länsstyrelsens tillsyn sker i de två formerna verksamhetstillsyn och löpande tillsyn.

Verksamhetstillsyn

Vid verksamhetstillsyn initierar Länsstyrelsen ett tillsynsärende inom ett avgränsat område och kommun/nämnd. Processen utgår sedan från vad länsstyrelserna gemensamt tagit fram inom samarbetet "Sveriges länsstyrelser utvecklar alkohol- och tobakstillsynen" (SLATT). Processen inkluderar begäran av material, enkätsvar, eventuella dialoger, och ett slutligt tillsynsbeslut där Länsstyrelsen bedömer vad som framkommit. Beroende på resultat konstaterar Länsstyrelsen brister som det kan meddelas kritik alternativt allvarlig kritik, för. Vid allvarlig kritik eller om det bedöms lämpligt begärs en åtgärdsplan. Eventuella brister som identifierats följs upp vid framtida verksamhetstillsyner när så är relevant.

Urval

Vid verksamhetstillsynen sker ett urval av vilken eller vilka lagstiftningar som ska omfattas, eventuellt område inom lagstiftning, och material samt eventuella ärenden som ska granskas.

Ovan urval sker utifrån olika faktorer. Dessa kan vara att uppföljning är erforderlig utifrån tidigare verksamhetstillsyn alternativt att verksamhetstillsyn inte skett inom visst område tidigare eller på längre tid. Urvalet kan också ske utifrån lokala, regionala, eller nationella lägesbilder eller informationskännedom. Vidare kan uppföljning så som Folkhälsomyndighetens ”Hur fungerar rökförbudet utomhus?” läggas till grund för riktad verksamhetstillsyn. Aktualitet utifrån om ny lagstiftning stiftats eller omfattande förändringar har skett kan komma att påverka urvalet.

Länsstyrelsen gör en sammantagen bedömning av vilken tillsyn som behovet är störst för och som kan förväntas ge mest effekt.

Urvalsmetoden innebär att verksamhetstillsynen kan te sig olika i olika ärenden och kommuner även om den sker under samma tidsperiod.

Tillsyn 2024

Varje kommun bör få ett besök minst en gång vartannat år, och dessutom besök vid förekommen anledning. Mot bakgrund av den tillsyn som skett under de föregående åren har Länsstyrelsen för avsikt att under 2024 utföra verksamhetstillsyn i följande kommuner.

- Örebro
- Karlskoga
- Lekeberg
- Laxå
- Askersund
- Degerfors
- Hallsberg

Vilket eller vilka områden som tillsynen kommer avse avgörs vid tillsynens inledande utifrån ovan beskrivning kring urval vilket sedan aviseras.

Löpande tillsyn

Den löpande tillsynen sker främst genom att Länsstyrelsen granskar de beslut som inkommer från kommunerna utifrån deras skyldighet att delge Länsstyrelsen.¹ Tillsynen av beslutshandlingarna ger en viss insikt

¹ Se 9 kap. 7 § alkohollagen, 7 kap. 20 § LTLP, och 35 § LTN.

i kommunernas löpande beslutshantering och kan användas som underlag för urvalet vid framtida verksamhetstillsyn.

Skulle Länsstyrelsen vid den löpande tillsynen identifiera något som utgör eller medför påtaglig risk för frånsteg från lagstiftning har Länsstyrelsen möjlighet att initiera ett specifikt tillsynsärende i frågan.

I den löpande tillsynen av kommunernas beslut kan även sådant framkomma som inte nödvändigtvis ger skäl till ett tillsynsärende. Det kan röra sig om felskrivningar eller oklarheter som bedöms vara att mindre graverande art. I dessa fall återkopplar Länsstyrelsen inom ramen för råd och stöd till den aktuella kommunen.

En annan typ av löpande tillsyn är att Länsstyrelsen säkerställer att kommunerna inkommer med upprättade tillsynsplaner i enlighet med 9 kap. 2 § alkohollagens krav. Samt att Länsstyrelsen går igenom dessa. I de fall verksamhetstillsyn sker inom alkohollagstiftningen sker normalt genomgång av tillsynsplanen i samband med det.

Vidare bedriver Länsstyrelsen viss omvärldsbevakning och kan på annan förekommen anledning så som indikationer från annan myndighet eller privat aktör inleda ett tillsynsärende.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Stina Sjölin, med handläggare Anton Öberg som föredragande. I den slutliga beredningen har enhetschef Anna Andersson deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.